

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФУНКЦІЙ ВАРІАТИВНОГО СКЛАДНИКА ПРОФІЛЬНОЇ БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Friday, 05 April 2019 14:46

Інститут педагогіки НАПН України

Коршевніук Тетяна

Модернізація загальної середньої освіти шляхом запровадження профільної загальноосвітньої школи ставить зрілі вимоги до змісту і методики шкільної біологічної освіти. Одним із способів їхнього удосконалення є розроблення варіативного складника, який забезпечує здобувачам профільної середньої біологічної освіти створення умов для вибору індивідуальних освітніх маршрутів відповідно до здібностей, життєвих цілей і професійних планів.

Реальне забезпечення профільного навчання старшокласників на основі індивідуальних освітніх траєкторій – непросте організаційно-педагогічне завдання. Його виконання уможливорює варіативний складник змісту освіти у старшій школі, зокрема курси за вибором як його структурні елементи.

Інтерпретуючи дидактичні функції профільної освіти, які виконує її варіативний компонент [1], зазначимо завдання курсів за вибором з біології для 10-11 класів: допомогти старшокласникам набути досвіду успішного учіння, навчити їх способам добування і представлення знань, розвивати навички самостійної роботи з різними джерелами інформації (не лише паперовими та електронними, але біологічними об'єктами), забезпечувати розвиток здібностей старшокласників, поглиблення і розширення знань, отриманих в курсі біології інваріантної частини навчального плану, коригування рівня біологічної підготовки тих учнів, хто потребує допомоги, ознайомити учнів з різними видами діяльності, що пов'язані з біологією, забезпечити професійно-орієнтовану спрямованість навчання, стимулювати зацікавленість учителя біології у підвищенні свого фахового рівня.

Варіативний складник профільної біологічної освіти має функціональні можливості для формування в учнів готовності до прийняття рішення про вибір професії. Як відомо, це що потребує чіткого уявлення підлітка про себе, зокрема про мотиваційні установки, професійно важливі якості, темперамент, риси характеру, навички, що дають можливість свідомо й успішно реалізуватися в обраному виді діяльності. З деякими з них старшокласники обізнані, адже відповідні знання про людину вони опановували при вивченні навчального предмета «Біологія» у 6-9 класах. Тож це теоретичне підґрунтя допомагатиме у професійному самовизначенні учнів 10-11 класів.

На трансформацію функцій варіативного складника вплинув висновок про те, що «школи повинні підготувати учнів до іншого робочого місця, що цінує інновації, уяву, креативність, спілкування та емоційний інтелект» [3, с. 233]. Сказане зумовлює відображення у змісті варіативного складника навичок, що їх визначено необхідними для досягнення успіхів у XXI столітті [2]. Це навички навчання й новаторства, що включають критичне мислення й прийняття рішень (експертне мислення), комунікацію і співробітництво (комплексне спілкування), креативність і новаторство (гнучкість розуму й винахідливість); навички в галузі інформації, засобів зв'язку й технологій, які стосуються інформаційної грамотності, компетентності у питаннях передавання інформації й застосування інформаційних технологій; професійні і життєві навички, зокрема гнучкість і адаптивність, ініціативність і самостійність; навички соціальної і міжкультурної взаємодії, продуктивність і відповідальність, лідерство і здатність відповідати за свої дії.

Таким чином, актуалізується ще одна функція варіативного складника – досягнення освітніх результатів, затребуваних на ринку праці.

Ми свідомі того, що варіативний складник освіти виступає «місцем спроб і помилок», адже надає можливість учневі спробувати себе в різних сферах пізнання, створює умови, щоб старшокласник міг приймати рішення, робити відповідальний вибір, допомагає утвердитися у зробленому виборі або відмовитися від нього. Оновлення функцій варіативного складника допомагає запобігти ризику ототожнення профільної біологічної освіти з початковою професійною підготовкою.

На часі – розроблення навчально-методичного забезпечення варіативного складника змісту біологічної освіти в старшій школі, що забезпечує реалізацію оновлених функцій, адекватне завданням профільної освіти і віковим особливостям старшокласників.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Кизенко В.І. Варіативний компонент змісту світи в основній і старшій школі: теорія і практика : монографія. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2018. 405 с.
2. Framework for 21st century learning. Battelle for Kids. URL: <http://www.p21.org/our-work/p21> (Accessed 24.03.2019)
3. Pink A. Whole New Mind: Moving from the Information Age to the Conceptual Age. New York: Riverhead Books, 2005. 304 p.